

Mit Eer gedeent

De Eer is ja een van de seltenste Planeten – hum giff't ja man blot eenmaal. Passenderwies giff't up de Eer ok en bült Eer. Man ok en bült Eerden, genauer: „Selten Eerden“, man so selten

KOLUMNE

Moin, Moin
Schrievers moje
allerbest SpraaK hoop
Pläseer Vertellisel
Smüstern

Platt maakt

sünd de gaar nich. Un se bestahn ok nich ut Eer, man ut Metall.

Vör twintig Jahr muss een al en Avkaat in Chemie west hebben, dat 'n hör kennen dee. Vandaag proten Jann un allemann van Neodym, Praseodym, Dysprosium, Lanthan un noch en Rummel annern. Dat hett ok sien Grund, denn kien Mobiltje of kien Elektroauto leep sünner de selten Eerden.

Daarum kann sük blied nömen, well „mit Eer gedeent“ is, also mit selten Eer. Man as ik al see, de Eerden, de selten heten, komen faker vör, as een denken mag. In Kanada, Australien, in China so of so, un nu siet körtens ok in Sweden. Nee, weer nich recht, daar hett hör 't al all-

tied geven, dat sücht een al an den Namen: Yttrium un Ytterbium sünd na dat Loog nöömt, waar se för 't eerst Maal funnen worden sünd: Ytterby in Sweden. Ok de Namen Scandium (van Skandinavien) un Thulium (van Thule, en old Woord för Skandinavien) wiesen up desülvige Kuntrei.

De selten Eerden oftobauen is ok gaar nich maal so stuur. Man dat sture Enn kummt naderhand: Hör schier un kittig kriegen, daar höört wat to. Denn de selten Eerden reageren un oxidieren mit anner Elementen, un dat fule Biwark mutt d'r eerst of, bit n hör wiederverwennen kann.

Daar kann sük en bült Ofgefall uptoornen, de fakentieds ok radioaktiv wesen kann.

Man good, dat se in China d'r 'n Scheet na fragen, wenn't um Umwelt un Arbeitssekerheid geiht: Daar word öölt un kleit, un nüms kickt d'r anners bi ut. Un billig is dat Goodje ok noch, wat ut China kummt. So komen wi Europäers fein an uns Mobiltjes un Elektroautos. Fraggt sük blot, wo lange noch: Sodraa China doch noch bigahn sull un marskeren in Taiwan in, kunn dat mit de billige Eerden gau vörbi wesen (ik will d'r nich mit vörspöken, man dat kunn d'r ja van fallen ...).

Daarum fallt 't ok leep to, dat Sweden mehr Selten Eerden levern kann. Man dat is klaar, dat Sweden as

Wilko Lücht gehört zum Team der Autoren, die die Kolumne „Platt maakt“ schreiben.

EU-Lidd 't nich up 't Gremen smieten kann, wenn 't um de Ofbau geiht. Daar mutten Standards inhollen worden, un Standards sünd düür. Un hollen an. Maal kieken, wo 't wiedergeiht.